

Veelgestelde vragen over toegang tot onderwijs (mbo, hbo en wo) voor ongedocumenteerde jongeren (Dreamers)

Inhoud

Begeleidende tekst	2
DEEL 1 – Algemeen: mbo, hbo en wo	2
INSCHRIJVING	2
VERBLIJFSVERGUNNING	3
FINANCIERING	4
EXAMINERING	5
DEEL 2 – Mbo	5
INSCHRIJVING	5
FINANCIERING	5
STAGE	5
DEEL 3 – Hbo en wo	6
INSCHRIJVING	6
FINANCIERING	6
STAGE	7

Begeleidende tekst

De onderstaande vragen en antwoorden geven algemene informatie en richtlijnen. Iedere situatie is echter uniek en er kunnen uitzonderingen of aanvullende voorwaarden van toepassing zijn. Heb je na het lezen van de informatie nog vragen of is je situatie niet helemaal duidelijk? Neem dan contact op met een van de Dreamers-partners die op deze website worden genoemd. Zij kunnen met je meedenken over jouw situatie en, waar mogelijk, helpen bij het vinden van de juiste ondersteuning. Ook als je niet in hun regio woont, kun je contact opnemen. Zij kunnen dan samen met jou bekijken waar je het beste terecht kunt.

DEEL 1 – Algemeen: mbo, hbo en wo

INSCHRIJVING

1. Hoe kan iemand zonder verblijfsvergunning worden ingeschreven voor een opleiding?

De inschrijving van een hbo- of wo-student zonder verblijfsvergunning is mogelijk op grond van:

1. Leeftijd
2. Rechtmatig verblijf in Nederland
3. Maatwerk

1. Leeftijd

Jongeren tot 18 jaar zonder verblijfsvergunning hebben recht op onderwijs. Zo geldt de leer- en kwalificatieplicht voor alle minderjarige jongeren, ook als zij (nog) geen verblijfsvergunning hebben.

Minderjarige studenten mogen dus altijd worden ingeschreven op een school of instelling als bedoeld in de Leerplichtwet 1969. Dit staat ook in artikel 7.32, lid 5, onder b van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).

2. Rechtmatig verblijf in Nederland

Jongeren die (tijdelijk) rechtmatig verblijf in Nederland hebben, mogen worden ingeschreven bij een onderwijsinstelling. Dit recht op inschrijving is vastgelegd in artikel 8.1.1 lid 1 onder c van de WEB en in artikel 7.32, lid 5, onder c van de WHW.

Toelichting; Wat is rechtmatig verblijf?

Als iemand rechtmatig verblijf heeft, betekent het onder andere dat diegene zijn/haar verblijfsprocedure in Nederland mag afwachten. Voorbeelden daarvan zijn:

1. Mensen in afwachting van:
 - Besluit op asiel- en reguliere verblijfsvergunning
 - Besluit op bezwaar- of beroepschrift
2. Mensen die niet kunnen terugkeren vanwege medische of humanitaire redenen.

Twijfel je of iemand rechtmatig verblijf heeft? In artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000 staan alle categorieën van rechtmatig verblijf.

3. Maatwerk

Een onderwijsinstelling kan maatwerk toepassen om een student zonder verblijfsvergunning in te schrijven. Sommige vakken of cursussen (onderdeel van een opleiding) zijn ook los te volgen voor zogenaamde contractstudenten. Raadpleeg het Onderwijs- en Examenreglement (OER) voor de mogelijkheden binnen het onderwijsbeleid.

2. Met welke documenten kan een student zonder verblijfsvergunning worden ingeschreven?

De leeftijd en of het rechtmatig verblijf van de student is leidend bij de inschrijving. Minderjarige studenten mogen worden ingeschreven, ook als zij niet beschikken over een verblijfs- of identiteitsdocument.

Voor studenten van 18 jaar en ouder kan rechtmatig verblijf worden aangetoond aan de hand van verschillende documenten, zoals een W-document (vreemdelingenidentiteitsbewijs), een IND-verblijfssticker in het paspoort, een brief van de rechtbank, een brief van de advocaat of een ander bewijsstuk.

4. Mogen studenten zonder verblijfsvergunning de opleiding afmaken als zij 18 worden of hun verblijfsrecht verliezen?

Ja. Als een student vóór diens achttiende verjaardag of tijdens rechtmatig verblijf is gestart met een opleiding, mag diegene de opleiding afmaken en diplomeren. Dit is terug te vinden in artikel 8.1.1, lid 1, onder d van de WEB en in artikel 7.32, lid 5, onder e van de WHW.

VERBLIJFSVERGUNNING

5. Is het mogelijk om een aanvraag voor een studieverblijfsvergunning in te dienen voor een student zonder verblijfsvergunning?

Ja, het is mogelijk om een aanvraag voor een studieverblijfsvergunning in te dienen voor een student zonder verblijfsvergunning. De procedure voor een mbo-opleiding is grotendeels anders dan die voor een hbo- of wo-opleiding. Het is dan wel belangrijk dat de student beschikt over een geldig paspoort en in staat is om eventueel een Machtiging tot Voorlopig Verblijf (MVV) op te halen in het land van herkomst.

Voor meer informatie en het verschil tussen een studieverblijfsvergunning voor hbo/wo en mbo, zie de website van de IND.

6. Wanneer komt een student zonder verblijfsvergunning in aanmerking voor een MVV-vrijstelling?

Voor de studieverblijfsvergunning geldt een MVV-vereiste. In sommige gevallen kan een student zonder verblijfsvergunning worden vrijgesteld van dit vereiste, bijvoorbeeld als de student de nationaliteit van een bepaald land heeft of over een verblijfsvergunning in een ander EU-land beschikt. Zie de volledige lijst van uitzonderingen op de website van de IND.

In uitzonderlijke gevallen is het ook mogelijk om een vrijstelling te krijgen op basis van de hardheidsclausule. Dit is terug te vinden in artikel 3.71, lid 3 van het Vreemdelingenbesluit 2000.

FINANCIERING

1. Hebben studenten zonder verblijfsvergunning recht op studiefinanciering en/of een studentenreisproduct?

Nee, een student zonder verblijfsvergunning heeft geen recht op studiefinanciering of een studentenreisproduct. Ook voor studenten met een studieverblijfsvergunning geldt dat recht niet.

5. Welke financiële ondersteuning is er voor studenten zonder verblijfsvergunning?

De student zonder verblijfsvergunning kan – onder voorwaarden – terecht bij de volgende initiatieven voor financiële ondersteuning bij de studie.

- DUO – Kwijtschelding lesgeld (mbo)
- UAF (studenten in asielprocedure)
- Convenant ongedocumenteerde studenten Amsterdam (hbo en wo)
- Convenant Haagse Dreamers (mbo, hbo en wo)
- Er zijn fondsen die mogelijk kunnen ondersteunen bij middelen van bestaan voor de studieverblijfsvergunning.

EXAMINERING

Is het mogelijk voor studenten zonder verblijfsvergunning om deel te nemen aan examens?

Ja, het is mogelijk voor een student zonder verblijfsvergunning om deel te nemen aan examens. De student kan zich identificeren met een paspoort uit het land van herkomst. Bij het ontbreken van een paspoort of ander identiteitsbewijs kan de examencommissie kiezen voor een interne oplossing op maat.

DEEL 2 – Mbo

INSCHRIJVING

3. Kan een student zonder BSN worden ingeschreven?

Ja, een student kan ook zonder BSN worden ingeschreven voor een mbo-opleiding. Als de student geen persoonsgebonden nummer kan overleggen, moet de mbo-instelling andere gegevens delen met DUO. Voorbeelden van deze gegevens zijn het adres, de woonplaats en – waar mogelijk – het studentadministratienummer. Op basis daarvan krijgt de student een onderwijsnummer, ter vervanging van het persoonsgebonden nummer. Bovenstaande is terug te vinden in het derde en vierde lid van artikel 8.1.1a van de WEB.

FINANCIERING

2. Hoeveel lesgeld betalen studenten zonder verblijfsvergunning voor een mbo-opleiding?

Met betrekking tot de hoogte van het lesgeld is er geen verschil tussen mbo-studenten. Een student betaalt geen lesgeld als diegene jonger is dan 18 jaar op de eerste dag van het schooljaar, ook zonder verblijfsvergunning. Een meerderjarige student betaalt wel lesgeld.

Een student in een verblijfsprocedure of terugkeertraject komt in aanmerking voor kwijtschelding van het lesgeld. Deze regeling loopt via DUO en heet buiteninvorderingstelling lesgeld. De student kan tot uiterlijk 31 juli van het kalenderjaar het aanvraagformulier indienen bij DUO.

STAGE

1. Kunnen studenten zonder verblijfsvergunning stage lopen in het kader van een mbo-opleiding?

In het mbo mogen studenten stagelopen als zij vóór hun achttiende verjaardag voor de opleiding zijn ingeschreven. Dit staat in artikel 3.1, lid 1, sub c, onder 1 van het Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen 2022 (BuWAV 2022).

Daarnaast mogen studenten ook stage lopen als zij in afwachting zijn van een besluit op de asielprocedure. Het recht om tijdens een asielprocedure stage te lopen is verankerd in artikel 3.2 van het BuWAV 2022. De student die rechtmatig verblijf heeft op basis van een andere verblijfsprocedure wordt niet uitgezonderd in het BuWAV.

2. Kunnen studenten zonder verblijfsvergunning een stagevergoeding krijgen?

Nee, in principe kan de student zonder verblijfsvergunning geen stagevergoeding ontvangen. Voor mbo-studenten die als minderjarige zijn ingeschreven, geldt dat zij stage mogen lopen mits zij “onbezoldigd te werk [worden] gesteld in het kader van een beroepspraktijkvormingsovereenkomst” (BuWAV 2022).

Ze hebben wel recht op een reiskostenvergoeding. Dit blijkt uit de toelichting op het Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen.

DEEL 3 – Hbo en wo

INSCHRIJVING

1. Kan een student zich zonder DigiD inschrijven via Studielink?

Voor de inschrijving kan het helpen om na te vragen of de student zonder verblijfsvergunning beschikt over een geldig (buitenlands) paspoort of een burgerservicenummer (BSN). Daarmee kunnen zij zich direct inschrijven via Studielink, met of zonder DigiD.

FINANCIERING

3. Hoeveel collegegeld betalen studenten zonder verblijfsvergunning voor een hbo- of universitaire opleiding?

De student betaalt in principe het instellingscollegegeld, ook als diegene nog minderjarig is. Studenten zonder verblijfsvergunning worden namelijk gezien als niet-EU/EEA-studenten.

Wel hebben onderwijsinstellingen de bevoegdheid om het instellingstarief te verlagen voor specifieke groepen studenten tot (ten minste) het wettelijk collegegeld. Dit is terug te vinden in artikel 7.46, lid 1 en 2 van de WHW.

4. Komen studenten zonder verblijfsvergunning in aanmerking voor financiële ondersteuning vanuit UAF?

Als de student zonder verblijfsvergunning een asielachtergrond heeft, komt diegene mogelijk in aanmerking voor ondersteuning via Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF. Het UAF verleent (financiële) ondersteuning aan mensen die in een asielprocedure zitten of al een verblijfsvergunning asiel hebben.

STAGE

3. Is het mogelijk voor studenten zonder verblijfsvergunning om stage te lopen in het kader van een hbo- of universitaire opleiding?

In het hbo en wo is nog geen uitzonderingspositie voor het lopen van stage opgenomen in het Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen 2022 (BuWAV 2022).

De student zonder verblijfsvergunning mag alleen stage lopen als diegene in afwachting is van een besluit op de asielprocedure. Het recht om tijdens een asielprocedure stage te lopen is verankerd in artikel 3.2 van het BuWAV 2022.

Voor een student zonder verblijfsvergunning die via een studieverblijfsvergunning een studievisum heeft ontvangen, staat het, net als voor andere studenten, vrij om stage te lopen en in aanmerking komen voor een stagevergoeding dan wel reiskostenvergoeding.

4. Is het mogelijk om een aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten voor studenten zonder verblijfsvergunning?

Binnen de onderwijsinstelling is de student zonder verblijfsvergunning verzekerd, net als andere reguliere studenten. De aansprakelijkheidsverzekering van de onderwijsinstelling biedt soms ook dekking voor schade die de student tijdens de stage bij een bedrijf of organisatie veroorzaakt.